

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdamova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODEL.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Fizuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODELI	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Allabergenova Nilufar Shermetovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI	309
Jabbarova Charos Aminovna	
ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	316
Alikulov Samar Abdirashidovich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAYT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	322
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА	329
Камолова Феруза Кахрамоновна	

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL	333
Oliyoyrova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxeamedova Yayra Atxamovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI	339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich	
KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJIRIBASI	343
Iminova Nargizaxon Akramovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI	350
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna	
XUSUSIY KORXONALARDA KADRLAR MENEJMENTI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	358
Alimova Dildora Damirovna	
BANK TRANSFORMATSIYASI TUSHUNCHASI VA UNING MENEJMENTDAGI O'RNI	363
Rajabov Oybek Panjievich	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	367
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
BOZOR KONYUNKTURASIGA MOS PIYOZ YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	371
Sadikova Shohida Obidqul qizi	
HUDUDLARDA MAISHIY XIZMATLAR SOHASINI KLASTERLASH VA RESURS SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	375
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
XUSUSIY VA KORPORATIV TUZILMALARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI HAMDA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISH AMALIYOTI	380
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
YIRIK VA KICHIK BIZNES O'RTASIDA KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	385
Nasirova Kamola Alimovna	
MOLIYAVIY HISOBOTLARNING QAROR QABUL QILISH JARAYONIDAGI IQTISODIY ROLI	394
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Yahyayeva Ra'no Raximovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING INVESTMENT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL ECONOMY (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)	400
Khatamov Nurbek Achildiyevich, Sharifi Abdul Fatah	
DAVLATNING FISKAL VA MONETAR SIYOSATI UYG'UNLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH	405
Uralov Shavkat Maxramovich	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	410
Yusubov Muzaffar Alimbayevich	
BANKLARDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASIGA TA'SIRI	414
Ro'ziboyev Shuxrat Komilovich	
BOJ-TARIF SIYOSATI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY YO'NALISHLAR	418
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHDA BOSHQARUV KADRLARINING KOMPETENSIYASI	424
Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich	

ZIYORAT TURIZMIDA DESTINATSIYA VA GEOAXBOROT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Qosimov Jahongir Ro'ziboyevich, Suyunova Nilufar	
YEVROPA DAVLATLARIDAGI KORXONALARDA MOLIVAVIY REJALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI VA ULARDAN O'ZBEKISTON MOLIVA TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
TASHKILOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA LOYIHALARINI BOSHQARISH	446
Xasanov Odilxon Kaxxorovich	
O'ZBEKISTON TURIZM SANOATINING XALQARO RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	450
Kobilova Shozoda Timurovna, Isxakova Sarvar Ayubovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LABOR THEORY: EVOLUTION, CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS	456
Tukhliyev Bakhodir Adinaevich	
ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПЕРВОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В СИСТЕМЕ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	460
Астанов Зафар Муродуллаевич	
TA'LIM MUASSASALARIDA O'QITISH SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	466
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	472
Norboyev Sarvar Azodovich	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	476
Xatamova Manzura Ochilidievna, Safarov Botir Isaq o'g'li	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI	482
To'rayeva Nafisa Odiljonovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISHNING PUL MUOMALASI BARQARORLIGIGA TA'SIRINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	487
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
O'ZBEKISTONDA TAKSI XIZMATLARI BOZORIDA INSTITUSIONAL ISLOHOTLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	491
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li	
EKOLOGIK TANGLIK SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YERLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH	497
Kudiyarov Aybek Alisherovich	
BANK LIKVIDLIGINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	502
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
IQTISODIY FAOLIYAT TURLARI BO'YICHA SANOAT ISHLAB CHIQRISH TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH	509
Almardanova Farzona Tulkin qizi, Kasimov Azamat Abdurkarimovich	
QUYI AMUDARYO IQTISODIY MINTAQASI CHEGARABO'YI HUDUDLARINING TURISTIK IMKONIYATLARI	515
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
SURXONDARYO VILOYATIDA ULGURJI SAVDO HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH	522
Turotova Sohiba Djumanazarovna	
MINTAQADA INNOVATSION USULDA BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	531
Davranov Odil Jumanazarovich	

ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI VA MAHSULOT TANNARXINING BOSHQARUV TAHLILINI AMALGA OSHIRISH USULLARI	538
Xamidova S.Ya.	
STRATEGIES FOR INCREASING COMPETITIVENESS IN DEVELOPING EXPORT ACTIVITIES IN SMALL ENTERPRISES.....	544
Nasridinova Shokhida Taufikovna	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR	551
To'g'onov Ibroximxo'ja	
XUSUSIY TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY RESURLARINI MUSTAHKAMLASHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	555
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
PENSIYA JAMG'ARMASI DAROMADLARI SHAKLLANISHI MASALALARI.....	562
Sherjonov Doniyor Saparbaevich	
EKSPORT VA VALYUTA OPERATSIYALARINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI.....	566
Sobirova Xilola Rustam qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA AHOLI JON BOSHIGA CHAKANA SAVDO AYLANMASI HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	571
Qudratova Shahnoza Shuhrat qizi	
XO'JALIK JAMIYATLARIDA BOSHQARUV ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	579
Valijonov Akmaljon	
XIZMATLAR IQTISODIYOTI VA UNI RIVOJLANISHNING NAZARIY ASOSLARI	584
Abduxoliqova Farangiz Abduxoliq qizi	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMI: HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	588
Kuvandikov Shuxrat Oblokulovich, Abduxalikova Komila Abduxalikovna	
ИНТЕГРАЦИЯ МЕТОДОВ КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (АВС) И ЦЕЛЕВОГО КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ (ТС) КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	595
Киличева Ф.Б.	
GAZ TARMOQLARINI MODERNIZATSIYA QILISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	601
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
SOLIQ NAZORATI TIZIMI: IQTISODIY MOHIYATI, SHAKLLARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	606
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ЕГО ФИНАНСОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ	610
Агзамов Авазхон Талгатович, Алиева Сусанна Сейрановна	
NOBANK KREDIT TASHKIOTLARINING AKTIV OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	618
Sardor Karimov Boydulla o'g'li	
INVESTITSION JOZIBADORLIKNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSIYA NAZARIYALARI INTEGRATSIYASI	624
Abdullayeva Nilufar Ruslanovna	
QURILISH KORXONALARINI KORPORATIV QIMMATLI QOG'OZLAR ORQALI MOLIYALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJ TAJRIBASI VA UNI QO'LLASH YO'NALISHLARI.....	630
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
OPEN BANKING AS A DRIVER OF FINANCIAL INNOVATION AND INCLUSION IN UZBEKISTAN'S BANKING SECTOR.....	637
Kuvatova Oliy Sheraliyevna, Asadbek Ergashov	
TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY SAMARADORLIGINI BOSHQARISH VOSITALARI	642
Sadikov Q.M.	

BOSHQARUV HISOBIDA NARX SHAKLLANISHINING NAZARIY JIHATLARI (TOVAR BOZORIDA USTUN MAVQEGA EGA XO'JALIK SUBYEKTLARI MISOLIDA).....	646
Xaitmetov Elmurat Sidikmatovich	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ВВП НА ОСНОВЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ.....	652
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
XALQARO LOYIHALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI INTEGRATSIYA YETUKLIGI MODEL VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH METODOLOGIYASI.....	659
Ne'matova Bonura Umid qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDITNING MOHIYATI, MAQSADI VA ASOSIY VAZIFALARI.....	664
Mamatqulov Avazbek Axmadaliyevich	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI FAOLIYATIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV ASOSIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	674
Xusanova Gavhar	
MAHALLIY SHAROITDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI KO'P MEZONLI BAHOLASHNING IQTISODIY YO'NALTIRILGAN GIBRID MODEL VA UNING AMALIY QO'LLANILISHI.....	679
Mirzayeva Shaxnoza Mamat qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O'RNATILGAN QUVVATLARINI TAHLIL QILISH.....	683
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o'g'li	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LARNING NAZORATINI TASHKIL QILISH.....	688
Dadaboyev Tulqinjon Yusupjonovich, Dadaboyev Abdurahmon Ne'matjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA ZAMONAVIY AHAMIYATI.....	693
Yusubov Inomjon Ikrom o'g'li	
MOLIYAVIY RESURLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK VA AMALIY JIHATLARI.....	699
Narzulloev Behruz Baxtiyor o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI AMALIYOTI TAHLILI.....	702
Kazakbayev S.B.	
BOG'DORCHILIK TARMOG'NI RIVOJLANTIRISHDA SUV TEJAMKOR TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	705
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
MHXS ASOSIDA SUG'URTA KOMPANIYALARINING BUGALTERIYA HISOB VA MOLIYAVIY TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI.....	709
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ XO'JALIGINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING IMTIYOZLI MOLIYALASHTIRISH MYEXANIZMLARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	718
Xolmatov Sanjarbek Xojimamatovich	
MAHALLA TIZIMIDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI.....	724
Berkinov Bozorboy Berkinovich	

MAHALLA TIZIMIDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

Berkinov Bozorboy Berkinovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Makroiqtisodiy tahlil va prognozlashtirish kafedrası professori, iqtisod fanlari doktori

E-mail: b.berkinov@tsue.uz

ORCID: 009-004-3374-2104

Annotatsiya. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasida mahalla va oila institutlarini har tomonlama rivojlantirish, barqaror iqtisodiy o‘shishni ta‘minlash hamda rag‘batlantirishning ustuvor vazifalari belgilangan. Strategiyaning asosini “Obod va xavfsiz mahalla” tamoyiliga tayangan holda fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarishning rivojlangan, inklyuziv o‘shishga yo‘naltirilgan tizimini amaliyotga joriy etish g‘oyalari tashkil etadi. Ushbu jihatlarni inobatga olgan holda, mahallani “yashil” iqtisodiyot tamoyillari asosida inson kapitalini innovasion rivojlantirish hamda barqaror iqtisodiy o‘shishni ta‘minlash mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb masala hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: mahalla tizimi, “yashil” mahalla, fuqarolar yig‘ini, inson kapitali, inklyuziv iqtisodiy o‘shish, xususiy tadbirkorlik, innovasion rivojlanish modeli, mahalla infratuzilmalari, aholi bandligi, kambag‘allik, xususiy sheriklik, raqamli servis, platforma, aholi farovonligi.

Abstract. The “Uzbekistan – 2030” Strategy defines priority tasks aimed at the comprehensive development of mahalla and family institutions, as well as ensuring and stimulating sustainable economic growth. The strategy is based on the implementation of an advanced system of citizens’ self-governance oriented toward inclusive growth and grounded in the principle of a “Prosperous and Safe Mahalla.” In this context, the development of mahallas based on the principles of the green economy, innovative human capital development, and the achievement of sustainable economic growth is of particular relevance.

Key words: mahalla system, green mahalla, citizens’ assembly, human capital, inclusive economic growth, private entrepreneurship, innovative development model, mahalla infrastructure, employment, poverty, public-private partnership, digital services, platform, population welfare.

Аннотация. В Стратегии «Узбекистан – 2030» определены приоритетные задачи всестороннего развития институтов махалли и семьи, обеспечения и стимулирования устойчивого экономического роста. В её основе лежат идеи внедрения развитой системы самоуправления граждан, ориентированной на инклюзивный рост и основанной на принципе «Благоустроенная и безопасная махалля». С учётом этого, особую актуальность приобретает развитие махалли на основе принципов «зелёной» экономики, инновационного развития человеческого капитала и обеспечения устойчивого экономического роста.

Ключевые слова: система махалли, «зелёная» махалля, сход граждан, человеческий капитал, инклюзивный экономический рост, частное предпринимательство, модель инновационного развития, инфраструктура махалли, занятость населения, бедность, государственно-частное партнёрство, цифровые сервисы, платформа, благосостояние населения.

KIRISH

Mamlakatimizda qisqa davr ichida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida mahalla va oilani davlat tomonidan tartibga solish usullari va qo‘llab-quvvatlash tizimi shakllandi. Ushbu tizimni har tomonlama rivojlantirish va takomillashtirish amalda qator ilmiy-uslubiy hamda fundamental tadqiqotlarni kengaytirish va ularning natijadorligini ta‘minlashni talab qiladi.

Shu bilan birga, mahallani “yashil” makonda faoliyat yuritishi va inklyuziv o’sish qonuniyatlari to’g’risida tizimlashtirilgan bilimlar yetishmasligi, shuningdek, ularning faoliyatini tartibga soluvchi qoidalar hali yetarli darajada rivojlanmaganligi kutilgan natijalarga to’liq erishishni murakkablashtiradi. Ayni paytda mahalla tizimida oilaviy, yakka va xususiy tadbirkorlik faoliyati bilan shug’ullanish istagida bo’lgan fuqarolarni ish bilan ta’minlash, kambag’allikni kamaytirish va qo’shimcha daromad topish imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Buning uchun mahalla hududlarida inklyuziv ishlab chiqarish va xizmat ko’rsatishga investitsiyalar kiritish imkoniyatlaridan to’liq foydalanish zarur.

O’zbekistonda mahalla va oilaning inklyuziv rivojlanishi xorijiy mamlakatlar tajribasiga muvofiq darajada amalga oshirilsa, bu inklyuziv iqtisodiy o’sishning moliyaviy hamda ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan barqaror rivojlanishini ta’minlaydi. Mazkur tadqiqot ishining strategik ahamiyati shundaki, u O’zbekistonda mahalla tizimini ko’p tarmoqli inklyuziv faoliyat yurituvchi, “yashil” makonga asoslangan va barqaror daromad manbaiga aylantirish imkoniyatini yaratadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O’zbekiston mahalla tizimini qo’llab-quvvatlash va uni yanada rivojlantirish vazifalari hamda muammolariga ko’plab olimlarimizning ilmiy va amaliy tadqiqotlari, xususan, inson kapitalining ta’siri orqali iqtisodiy o’sishni ta’minlashga asosiy urg’u berilgan. Jumladan, Abdurahmanova G.Q., Xudoyqulov S.K., Mamaraximov B.E., G’oibnazarov S.B., Qurbonov S.P., Axmedov U.Q., Baxriddinov V.A., Amirdjanova S.S., Nedelkina N.I., Shakirova G.G. tadqiqotlari ilmiy-amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

Professor G.Q.Abduraxmonova va shu yo’nalishdagi boshqa mualliflar inson kapitalini rivojlantirish orqali kambag’allikni qisqartirish muammolarini hal etishga va iqtisodiy o’sishni rag’batlantirishga qaratilgan tadqiqotlar olib borganlar. Ushbu yo’nalishdagi tadqiqotlar V.A.Baxriddinov va S.S.Amirdjanova tomonidan ham davom ettirilgan bo’lib, ular mahalla tizimida inklyuziv iqtisodiy o’sish omillari sifatida bandlikni oshirish va mehnat resurslari samaradorligini yaxshilash usullarini asoslab berganlar.

Shu bilan birga, S.K.Xudoyqulov “Oziq-ovqat bozori: muammolar va rivojlanish istiqbollari” nomli tadqiqot ishida oziq-ovqat bozorining institutsional asoslari, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo’llari bo’yicha tavsiyalarni ilgari surgan. B.E.Mamaraximov esa o’z tadqiqotlarida hududlar iqtisodiyotini jadal rivojlantirish uchun ishchi kuchini takror ishlab chiqarish va bandlikni ta’minlashdagi muammolarni tahlil qilgan hamda ularni hal etish yo’llarini taklif qilgan.

Mahalla tizimida “yashil” iqtisodiy o’sishning uslubiy jihatlari N.I.Nedelkina va G.A.Shakirova ishlarida O’zbekistonda mahalla tizimini rivojlantirishning institutsional, qonunchilik, ijtimoiy va iqtisodiy jihatlari asoslab berilgan. Shuningdek, D.G.Toshmuxammedova, O.Hakimov va K.Sh.Shodimetov tadqiqotlarida mahalla tizimida xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish, kambag’allikka qarshi kurashni mahalladan boshlash, hamda mahalla yig’inida ijtimoiy innovatsiyalarni amaliyotga tatbiq etish kabi tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Shu bilan bir qatorda, “Mahallani rivojlantirish va jamiyatni yuksaltirish yili” davlat dasturi mahalla infratuzilmasini rivojlantirish va boshqa ustuvor vazifalarni samarali hal etishni, bugungi kunning dolzarb va zaruriy yo’nalishlarini amalga oshirishni ta’minlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotning metodologik asoslari mahalla tizimining ko’p qirraliligi hamda murakkab iqtisodiy munosabatlar bilan bog’liqligida yotadi. Shularni inobatga olgan holda, O’zbekistonda kichik hudud sifatida mahalla tizimini barqaror o’sish tendensiyalari va qonuniyatlarini baholash, yangi bilimlar olish ko’zda tutilgan. Shu bois tadqiqotda mahalla tizimining ijtimoiy-iqtisodiy funksiyalari hamda xususiy tadbirkorlik faoliyatining institutsional va huquqiy asoslari chuqur o’rganiladi, yangi qonunchilik hujjatlari loyihasi asosida takliflar ishlab chiqiladi.

Mahalla tizimida fuqarolarning o’zini-o’zi boshqarish organlari faoliyatini qo’llab-quvvatlash va mahallada inson kapitalini rivojlantirish orqali inklyuziv iqtisodiy o’sishni ta’minlash yo’nalishlari taklif etilishi lozim. Mahalla tizimini zamonaviy infratuzilmalarini yangilash va rivojlantirish yo’llari asoslanadi. Shu bilan birga, mahalla tizimi modelini transformatsiya qilish me’zonlari va tamoyillari ishlab chiqiladi hamda mahalla hududida oilaviy va yakka tadbirkorlikni innovation rivojlantirish modellari taklif etiladi. Bundan tashqari, mahallada aholi bandligini ta’minlash va kambag’allikni qisqartirish usullari ham ishlab chiqiladi.

Tadqiqot ishida mahalla hududida aholiga raqamli axborot va servis xizmatlari ko’rsatish platformasini yaratishning uslubiy asoslarini ishlab chiqish ko’zda tutilgan. Shu bilan birga, O’zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan 2026-yil “Mahallani rivojlantirish va jamiyatni yuksaltirish yili” deb e’lon qilinishi mahalla tizimining rivojida yangi qirralarni ochib berishga asos yaratadi.

Bizning fikrimizcha, mahallani rivojlantirish natijalari kelgusida “yashil” iqtisodiyotni rivojlantirishga, yangi ilmiy-amaliy ishlanmalar va innovasion loyihalar konsepsiyalarini ishlab chiqishga xizmat qiladi. Ularni amalga oshirish yo'llari bo'yicha ilmiy-metodologik va amaliy tadqiqotlar olib borish imkonini yaratadi.

Shuningdek, ushbu yo'nalishdagi tadqiqot natijalari davlat va nodavlat tashkilotlar tomonidan ilmiy-metodologik va uslubiy asos sifatida mahalla iqtisodiyotini inklyuziv rivojlantirish hamda Yangi O'zbekistonning barqaror rivojlanishini qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari va dasturlarini ishlab chiqishda foydalaniladi.

Ushbu tadqiqotning amalga oshirilishi mahallani “yashil” makon sifatida inklyuziv o'sishiga shart-sharoitlar yaratish, uni keng qo'llab-quvvatlash, mamlakatimiz taraqqiyoti va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish barqarorligining muhim omillari sifatida xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda mahalla – tumanda joylashgan eng kichik hudud sifatida faoliyat yuritadi. Hozirgi kunda mamlakat hududida 9,5 mingdan ortiq mahalla fuqarolar yig'ini o'z funksiyalarini bajarib kelmoqda. Mahallani boshqarish tizimida 18 ming kishi ishlaydi, bu ko'rsatkich 2020-yilga nisbatan 7 foizga ko'p. Mahalla tuzilmalarida eng katta hajmda tashkiliy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy hamda boshqaruv vazifalari bajariladi. Ushbu ma'lumotlar shundan dalolat beradi-ki, tadqiqotlarda inson kapitalidan samarali foydalanish jihatidan murakkab va keng qamrovli masalalarni hal etish ko'zda tutilgan.

Mahalla davlat boshqaruv tizimi va jamiyat uchun, eng avvalo, oila bilan bevosita aloqada bo'ladigan tuzilma sifatida zarur va muhimdir. Ijtimoiy-iqtisodiy manfaatlar tizimida aynan mahalla tizimi aholiga eng yaqin bo'lib, insonlarning kayfiyati, qiziqishlari va orzu-niyatlarini hisobga oladi. Mahallada aholining eng uzviy o'zaro aloqalari yo'lga qo'yilgan bo'lib, ular oila va mahalla uchun asosiy axborot manbai sifatida manfaatlarni bir-biriga bog'laydi.

Ta'kidlash joizki, O'zbekistonda 2025-yilda kambag'allik darajasi 5,8 foizga, ishsizlik esa 4,9 foizga pasaydi. Ilk bor mahalla infratuzilmasini rivojlantirish uchun 20 trillion so'm ajratiladi. Hozirgi kunda 14 mingta mahalla kambag'allikdan holi hudud sifatida hisoblanadi. Shu bilan birga, mahallani rivojlantirish va jamiyatni yuksaltirish yilida prognozlariga ko'ra YAIM 6,6% o'sishi, uning hajmi esa 167 mlrd. AQSH dollariga teng bo'lishi kutilmoqda.

O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2023-yil 21-dekabrda “Mahalla institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uni aholi muammolarini hal etishda birinchi bo'g'in sifatida ishlashini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'risida”gi PF-209-sonli Farmonida belgilangan ustuvor vazifalar doirasida mahallani rivojlantirish, aholi farovonligini oshirish, barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash va kambag'allikni qisqartirish masalalari qo'yilgan. Buning uchun mahalla tizimida inson kapitalining rolini va mavqeini yanada mustahkamlash, mahalla institutini rivojlantirishga asoslangan yangi tizim konsepsiyasi va modellarini ishlab chiqish dolzarbdir.

Shularni inobatga olgan holda, “O'zbekiston-2030” strategiyasining yangilangan ustuvor vazifasi sifatida mahalla tizimini rivojlantirish orqali inklyuziv iqtisodiy o'sishni ta'minlashning olti yo'nalishi belgilangan, jumladan mahalla infratuzilmasini kengaytirish muammosi ham hal etilishi lozim.

Ushbu yo'nalish muammolarining ilmiy ahamiyati quyidagilar bilan tavsiflanadi:

- Mahalla tizimida inson kapitalini rivojlantirish orqali “yashil” iqtisodiy o'sishni ta'minlashning nazariy va ilmiy-amaliy bilim doirasi kengayadi, bilimlarning asoslanganlik darajasi oshadi.
- Mahallada fuqarolarni o'zini-o'zi boshqarish organlari va ularning funksiyalari to'g'risidagi tushunchalar yangi formatda, faoliyat yuritish qoida va talablariga moslashadi; mahallani boshqarish yangi tamoyillarga asoslanadi.
- Mahalla modelini transformatsiya qilish orqali aholi turmush darajasini yaxshilash, iqtisodiy rivojlanish darajasini oshirish va kambag'allikni kamaytirish usullari sinab ko'riladi.
- Mahallada raqamli servis xizmatlarini ko'rsatish platformasi axborot va raqamli texnologiyalarga o'tishni takomillashtiradi.

Ushbu yo'nalishlar doirasida amalga oshiriladigan muammolar ikki jihatdan dolzarbdir: birinchidan, har bir masala bir-biri bilan uzviy bog'langan va inklyuziv iqtisodiy o'sish orqali oilalar daromadlarini oshirishni ta'minlaydi; ikkinchidan, tadqiqot doirasida ko'rib chiqiladigan masalalar ilmiy-konseptual va innovatsion tadqiqotlar doirasiga kiradi.

Shu nuqtai nazardan, tadqiqotning maqsadi quyidagilarni o'z ichiga oladi: mahallani rivojlantirish orqali inson kapitali samaradorligini oshirish, inklyuziv iqtisodiy o'sishni ta'minlash hamda mahalla infratuzilmasining innovasion modellari va mexanizmlarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish.

Buning uchun quyidagi vazifalarni amalga oshirish zarur:

1. Mahallaning ijtimoiy-iqtisodiy funksiyalari va ularning institutsional-huquqiy asoslarini takomillashtirish.
2. Mahalla fuqarolarining o'zini-o'zi boshqarish tizimini rivojlantirish va zamonaviy infratuzilmasini shakllantirish.

3. Ijtimoiy tadbirkorlik sohasida xususiy sheriklikni rivojlantirish.
4. Mahalla tuzilmasi modelini transformatsiya qilish, me'zon va tamoyillarini asoslash.
5. Inson kapitalining tarkibiy qismlari aniqlanishi va o'chanishi.
6. Mahalla darajasida farovonlikni oshirish, kambag'allikni belgilovchi mikro-faktorlarni aniqlash.
7. Mahalla darajasida inklyuziv iqtisodiy o'sish mexanizmlarini tahlil qilish.
8. Mahalla tizimida inklyuziv iqtisodiy o'sishning integratsiyalashgan konseptual modelini ishlab chiqish.

Shuningdek, mahalla miqyosida aholini ish bilan ta'minlash, daromadlarni oshirish va raqamli servis platformalarini yaratish muhim ahamiyatga ega. "O'zbekiston-2030" strategiyasida belgilangan 100 maqsad va ustuvor vazifalarni izchil amalga oshirish, mahallani rivojlantirishga qaratilgan tashabbuslar orqali inklyuziv o'sish barqarorligini ta'minlaydi va "yashil" makon sifatida mahallani rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mahalla tizimi rivojlanish tendensiyalari va qonuniyatlari bo'yicha yangi ilmiy-metodologik bilimlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Mahallada fuqarolarning o'zini-o'zi boshqarish organlari faoliyatini yanada keng qo'llab-quvvatlash va mahalla tizimini innovasion rivojlantirish hozirgi bosqichda Yangi O'zbekiston taraqqiyotining ustuvor vazifalaridan biri sifatida qaraladi.
2. Mahalla tizimida inson kapitalini rivojlantirish orqali inklyuziv iqtisodiy o'sish va xususiy tadbirkorlik faoliyatining huquqiy asoslarini takomillashtirish, shuningdek, innovasion modellari ishlab chiqish aholining daromadlarini oshirishning asosiy manbasi hisoblanadi.
3. Mahalla tizimini rivojlantirish doirasida ishlab chiqarish, ijtimoiy va bozor infratuzilmalarining yangi tarkibi shakllantiriladi.
4. Mahallani transformatsiya qilish me'zonlari, tamoyillari va innovasion modeli asoslandi.
5. Ijtimoiy tadbirkorlik sohasida xususiy sheriklikni rivojlantirish konsepsiyasi ishlab chiqildi.
6. Mahalla hududida aholini ish bilan ta'minlash va kambag'allikni kamaytirishning innovasion usullari taklif etildi.
7. Mahalla hududida aholiga axborot va servis xizmatlarini ko'rsatish platformasini yaratishning uslubiy jihatlarini tavsiya qilindi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi "O'zbekiston – 2030 strategiyasi to'g'risida" PF-158-son Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 21-dekabrdagi "Mahalla institutining jamiyatdagi rolini tubdan oshirish va uning aholi muammolarini hal etishda birinchi bo'g'in sifatida ishlashini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'risida" PF-209-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-6705763>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 23-sentyabrdagi "Kambag'allikdan farovonlik sari" dasturini amalga oshirish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-330-son. <https://lex.uz/uz/docs/-7109778>
4. Абдурахманова Г.К., Гойипназаров С.Б., Курбонов С.П. (2021). Сокращение бедности: возможности, действие и результаты [Монография]. Ташкент: Инновационное развитие нации – матбаа уйи. 164 с.
5. Baxriddinov V.A. (2025). Mahalla institutining samaradorligi tahlili: so'rovnomaga yondashuvi. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 3(5).
6. Xudoyqulov S.K., va boshq. (2022). Oziq-ovqat bozorining barqarorligini ta'minlashda prognozlashning o'rni [Monografiya]. Samarqand.
7. Mamaraximov, B.E. (2025). Ishchi kuchini takror ishlab chiqarish va bandligini ta'minlashning nazariy asoslarini takomillashtirish [Monografiya]. Toshkent: Ilm-fan va innovatsiya. 188 s.
8. Nedelkina N.I., va boshq. (2024). Sovremennyye realii povysheniya urovnya jizni naseleniya v maxallyax v usloviyax razvitiya Novogo Uzbekistana. Ekonomika, predprinimatelstvo i pravo, 14(11). doi: 10.18334/epp.14.11.122031
9. Shakirova G.A. (2024). O'zbekiston oilalari farovonligini oshirishda mahallaning o'rni. Tadqiqotlar, 30(3), 88–91.
10. Хакимов О. (2020). Борба с бедностью начинается с мест. Экономическое обозрение, (250),
11. Shadimetov, K.Sh. (2024). Mahalla yig'inlarida ijtimoiy innovatsiyalarni qo'llash. Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences, 4(21), 17–29.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>